

Vargjakt i Enköpingstrakten

I Uppsala läns äldre skogsvårdshandlingar som förvaras på Uppsala landsarkiv finns ett antal lösa dokument i form av brev, rapporter, sammanställningar etc, som bl. a. innehåller uppgifter om förekomsten av rovdjur i länet och beskrivning av vilka åtgärder som vidtagits för att skydda boskapen mot dessa rovdjur. Dokumenten innehåller uppgifter av varierande slag men i det här kapitlet har de dokument som handlar om rovdjursjakten och då i synnerhet vargjakten valts ut. I citaten som förekommer nedan är dokumenten återgivna exakt som de står med stora och små bokstäver, annorlunda stavning etc.

Först i högen ligger ett dokument som visar att den 22 mars 1816 utkvitterade Jan Olsson i Hässlunge, Lillkyrka 2 Riksdaler som skottpengar för att ha dödat två vargar och två rävar. Året därpå får Per Adolfsson i Vidingsbo 1 Riksdaler och 12 shillingar för att ha dödat en varg och en räv.

Periodvis fanns det gott om varg i Enköpingstrakten under 1800-talets första hälft. Häradsrätterna var de som godkände utbetalningarna av skottpengar mot uppvisande av skinn eller åtminstone de avskurna öronen av det skjutna djuret och därför finns det bra dokumenterat hur mycket skottpengar som kvitterades ut. Variationerna i hur mycket som betalats ut i skottpengar är stora mellan åren.

Jämfört med idag var skogarna glesbevuxna men de var också fyllda av bytesdjur för de rovdjur som fanns. Så gott som alla skogar betades av hästar, kor och får. Framförallt kalvar och lamm var enkla byten för vargar och rävar. Även höns och gäss med sina kycklingar och gässlingar fick släppa livet till och där hjälpte även rovfåglar till såsom hök och örn. Tydligt var också uven besvärlig för på den var det skottpengar.

Att freda sina tamdjur har människan alltid haft bekymmer med och att släppa ut sin boskap på skogen är att utmana ödet om man inte vidtar åtgärder för att minska farorna. Det finns historiska uppgifter som säger att det var en skyldighet för alla medborgare, att tillverka vargfällor och vargnät, för jakt, under 1200-talet, i de vargrika områdena i Sverige. Ett annat exempel kommer från 1700 och 1800-talen när det var en medborgarrättsplikt att delta i skalljakt, på rovdjur. Det har också utbetalats skottpengar på döda vargar ända sedan skottpengar introducerades 1647 och avskaffades 1965.

I augusti 1819 betalas det ut 10 Riksdaler till ett antal bönder som hjälpt till att frakta länets jakttyg från dess förvaringsplats på Uppsala Slott till allmanningen Sneden för vargskall som ägde rum den 21 maj 1819. Om det var vargskallet som gav resultat eller om fångsten skedde vid annat tillfälle framgår inte men torparen Jan Andersson i Sycklinge, Vallby, dragon Lindberg och gossen Johan Snygg på Haga ägor fick dela på en Riksdaler och 24 shillingar för att ha fångat 2 vargungar.

Enligt 1808 års Jaktstadga gällde: "Skola trenne jagttyg finnas i hvarje län, hvarom Landshöfdingen eger förordna sedan Öfverjägmästaren och Jordegarne blifvit hörde. Ett jagttyg skall bestå af Jagtlappar och Nät neml målade Jagtlappar, 64 Bundtar, hvarje Bundt = 40 famnar, således skola Bundtarne innehålla 2560 famnar (1 famn = 1,78 meter, 2560 famnar = 4,5 kilometer) Wargnäten 12 st, hvarje nät 20 fot, således näten 240 fot (1 fot = 0,296 meter, 240 fot = 71 meter)"

Tydligt har man haft en skallgång på varg även på Hammars allmanning samma år för i oktober var det dags att köra tillbaka jagttygen till Sneden från Ekolsund till en kostnad av drygt två Riksdaler.

Alla gårdsägare som var skyldiga att delta i vargskall var förtecknade i särskilda listor som fanns hos jägmästaren vid Landshövdingekontoret i Uppsala. Varje lista omfattade ett antal socknar. År 1819 gjordes en ny förteckning för socknarna Härkeberga, Litslena, Husby Sjutolft och Villberga. Ett utdrag av den följer här:

Förteckning på befintliga Matlag i nedannämnda Socknar till utgörande af Wargaskall å Sneden.

<u>By</u>	<u>Herkeberga</u>	<u>Manskap</u>	
Bårskär	Jan Andersson	1	
	Eric Persson	1	
	And Jansson	1	
	Eric Olsson	1	
	12n Eric Jansson	1	12n = tolvman, dvs nämndeman)
	Torp Mårten Persson	1	
Herkeberga by	Per Persson	1	
	Eric Jansson	1	
	gamle Eric Ersson	1	
	Jan Olsson	1	
	wäderq Mjölnaren Eric Mattsson	1	
	osv		
	by efter by i socknarna		
	Litslena		
	Husby Sjutolft		
	Willberga		
Sammandrag			
	Herkeberga	45	
	Litslena	181	
	Husby Sj	71	
	Willberga	109	

	Summa	406 personer	

Grillby d 29 Oct 1819
C G Lindh

Åren 1919-1920 var vargförhållandena besvärliga i Enköpingstrakten och om detta vittnar följande brev.

Uppsala den 15de Maj 1820

Herr Krono Befallningsman Morén
Enköping

Af Landshövdinge Embetet, har jag idag blifvit communicerad, Herr KronoBefallningsmans Rapport om, att Wargarna göra mycken skada i trakten af skallplatsen på Sneden, och om Häradsbornas önskan, att Skall, måtte tillställas, för att befria dem därifrån.

I anledning däraf, får jag föreslå att Herr KronoBefallningsman, ville vara så god, och möta mig på Litslena Gästgifvaregård, Torsdagen den 18de dens, kl 3 eftermiddagen, så få vi öfverenskomma, om dagen, och trackten, där Skallet kan komma att tillställas.

Herr Lagman Carlson ansåg för lämpligast, att endast använda, Herr KronoBefallningsmans Fögderi vid Afjagningen, emedan sommarskall, gemenligen icke tjena till att döda utan endast att bortskräma Wargarna åt andra orter.

Med Fullkomligaste Högacktning teknar
S:F: Ödmjukaste Tjenare
Gustaf Tottie
Jägmästare

Allmänningen Sneden ligger i socknarna Härkeberga, Litslena och Boglösa omedelbart öster om Enköping och som är ett sammanhängande skogsområde om ca 9 kilometers längd i nordsydlig riktning och ca 6 kilometers bredd på bredaste stället i östvästlig riktning. Sneden användes flitigt som bete, förutom av sockenborna i Härkeberga, Litslena och Boglösa, även av de enköpingsbor som hade djur. Där fanns förutom hyggliga områden för varg, lo och räv att gömma sig i, följaktligen även gott om bytesdjur.

Jägmästare Tottie i Uppsala och hans handgångne man i Enköping Kronobefallningsmannen A.G. Morén hade flitig kontakt. Morén var Totties ögon och öron i Enköpingstrakten och skrev månadsrapporter till sin chef om förhållandena där. Att jaga varg med skallgång var en sedan länge praktiserad metod men det fanns flera. Här kommer ytterligare ett brev från Tottie till Morén som behandlar just detta.

Embets Memorial

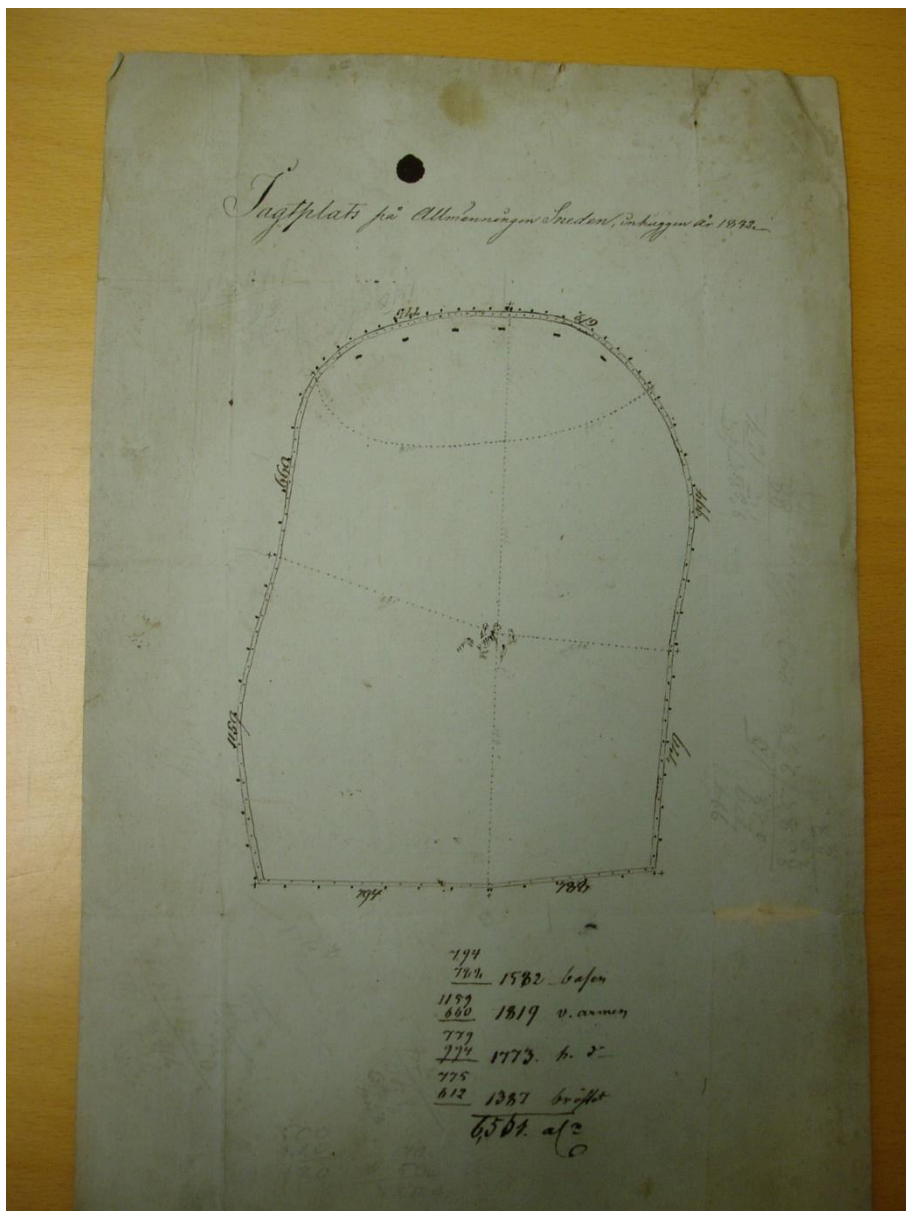
Herr Krono Befallningsman Morén
Enköping

Som de i Länet inrättade Warggårdar synas fullkomligen befrämja ändamålet, till odjurens förminskande, så kommer till följe af Landshöfdinge Embetets resolution, af den 21sta Februari innevarande år, en sådan Warggård att anläggas på Allmänningen Sneden. I anledning häraf, får jag på Landshöfdinge Embetets tillstyrkan, ödmjukast anhålla hos Herr Krono Befallningsman, att höra de kringliggande Socknarna, om de villja bidra, till en sådan Warggårds uppbyggande med dagsvärken; hvartill torde åtgå omkring Tvåhundra; men hvarigenom de framgent alldeles blifva fredade för skallgång. Wid de årliga reparationerna därå, vore sedan lämpligast, att anmoda de längre ifrån liggande Socknar; som äro skyldige att i skallgången deltaga, att med dagsvärken bidra därtill.

Upsala den 19de Mars 1821
Gustaf Tottie

Att anlägga en fast varggård och därigenom öka möjligheten att minska rovdjursskadorna var alltså en beprövad åtgärd och som överjägare Tottie nu ville verkställa men han behövde socknarnas medgivande eftersom det var dom som skulle bistå med arbetskraft.

Varggården skulle bestå av en hög gärdesgård som inhägnade ett tätt skogsbestånd men ungefär i mitten av skogsbeståndet skulle det finnas en öppen yta med en större grävd varggrop. Inhägnaden på Sneden skulle ha fått formen av en rektangel med måtten 1600 x 2000 alnar (960 x 1200 meter). Gärdesgården hade öppningar så att djur obehindrat skulle kunna gå ut och in, men dessa öppningar kunde stängas till med grindar. I samband med att nysnö fallit eller skulle falla lades åtel ut på den öppna platsen inne i inhägnaden. Åteln bestod av döda kreatur för att locka in vargarna. Platsen där åteln lades heter än idag "Varghällar". I nysnön kontrollerade sedan skogvaktarna på Sneden, genom spårning vid grindhålen, dagligen vargarnas rörelser, dvs när de gick in och ut ur hägnet och detta rapporterades vidare till överjägaren som hade rätt att kalla samman folk till vargjakten.

Bildtext: En skiss över den befintliga skallgångsplatsen på allmänningen Sneden. Det som ser ut som ett hägn runt jagtplatsen är dock ingen inhägnad utan visar var markeringarna sitter på träden runt åtelplatsen. Dokumentet finns i "Handlingar rörande skallgång 1816 – 1841, No 69".

Gustaf Tottie fick inget gehör hos ordsbefolkningen så det blev inget av dessa varghägnadsplaner för Sneden utan jakten fortsatte med skallgång enligt tidigare modell.

Det går några år. Ett intressant brev är skickat år 1825 från Morén till överjägaren Tottie. Första delen är ett svar på en förfrågan om hur mycket socknarna i Trögden är villiga att betala i skottpengar på varg och räv. Beloppen bestämdes för 10 år i taget, från 1 Dec 1825 till 1 Dec 1835, osv. Den andra delen är en detaljerad beskrivning av hur man effektivast fångar räv med sax. I originalbrevet är papperet skadat så att vissa ord inte är möjliga att tyda i sin helhet där står bindestreck i texten nedan

Brev

Häf den 20/10 1825

Högädla Herr Kronobefallningsman!

Förlåt att jag dröjt med besvarande af brefvet rörande vargar och räfvar men denna tidens räkningsverk och flera skyndsamma förrättningar i mitt vidsträckta fögderi hafva sinkat mig. Jag sänder således, bättre sent än aldrig ett sockenstämmoprotocoll som innefattar öfverenskommelsen. Nio sochnar, dito 3 öfvriga betalar 20 Rd Bco för hvarje varg som dödas inom sochnen. hvilket kan bli dom mycket dystrare om någon som fångat skulle excistera. Ej under 7 men under til 20 vargar om året äro i det stora Bolaget fångade och jag väntar at genom --- -- upsökande och dödande, så skola Häradet blifva fredadt för hemfödningar. Serskilda personer finnas som variga som 2ne gonger erhållit 180 Rd Bco och detta som väckt ett sådant bemödande, at näppeligen någon varg kan obemärkt få upväga i våra skogar.

Nu återstår det endast för mig at nämna det enkla sätt jag begagnar vid räffångst med sax: En näfve koben krossas och sjuder lindrigt i gås eller svinister som ej är saltat och afsilas sedermera. Detta bör ej cageras ty då lucktar det slakt och förleder räfven at undersöka eller upkrafva Böglaren på saxen. Med detta ister smörjes saxen sedan den blifvit upvärmd och utlägges nära gården i täckning af sådan väl torkad hästgödsel som om hösten finnes ute på ängarna. Til fjedern brukar jag stundom blanda litet rogn---- för hvilka djuret är räddare och kommer således alltid framifrån. Saxen bör också läggas med fjedern åt gården och trampning framför Böglarna undvikas, särdeles om det är snö. til bete brukar jag södt bröd, kubarstock eller limpor som väl stekes i osaltat fett, hvartil lägges en sönderskuren röd eller hvit lök och til en vanlig bakpanna ungefärligen så mycket som en hasselnöt. Sedan denna anrättning blifvit färdig, inlägges den i en kruka och emellan de sönderskurna brödbitarna hålles litet Camfert. Detta öfvertäckas sedan så at lukten ej får förflygas, af dessa bitar sättes de större på träden och några lägges eller kastas framför Böglarna. Den som skall lyckas med fångsten får icke spara sitt besvär. Saxen skall hållas blank, intagas så snart regn eller töväder infaller och genast utläggas igen när det fryser. Få nu se hvad mina föreskrifter medföra, jag önskar Eder god lycka och tecknar med högaktning.

H Morén

Morén avslutar brevet med ett tillägg:

Vill man draga mycket räf til tracten så måste hudar läggas i granskapet 3 a 400 alnar från saxen, fångsten blifver ofelbart mångdubbel, ehuru det se ut som djuret ej behöfva sätta saxen då det annorlunda kunde få föda. Men jag tror at nyfikenhet mer än hunger narrar Mickel i saxen.

Vi hoppar fram några år, till 1832. Situationen har inte förbättrats.

Utdrag af Domboken, hållen å lagtima Sommaringet med Åsunda Härad uti Tingshuset i Enköpings stad den 24 Maji 1832.

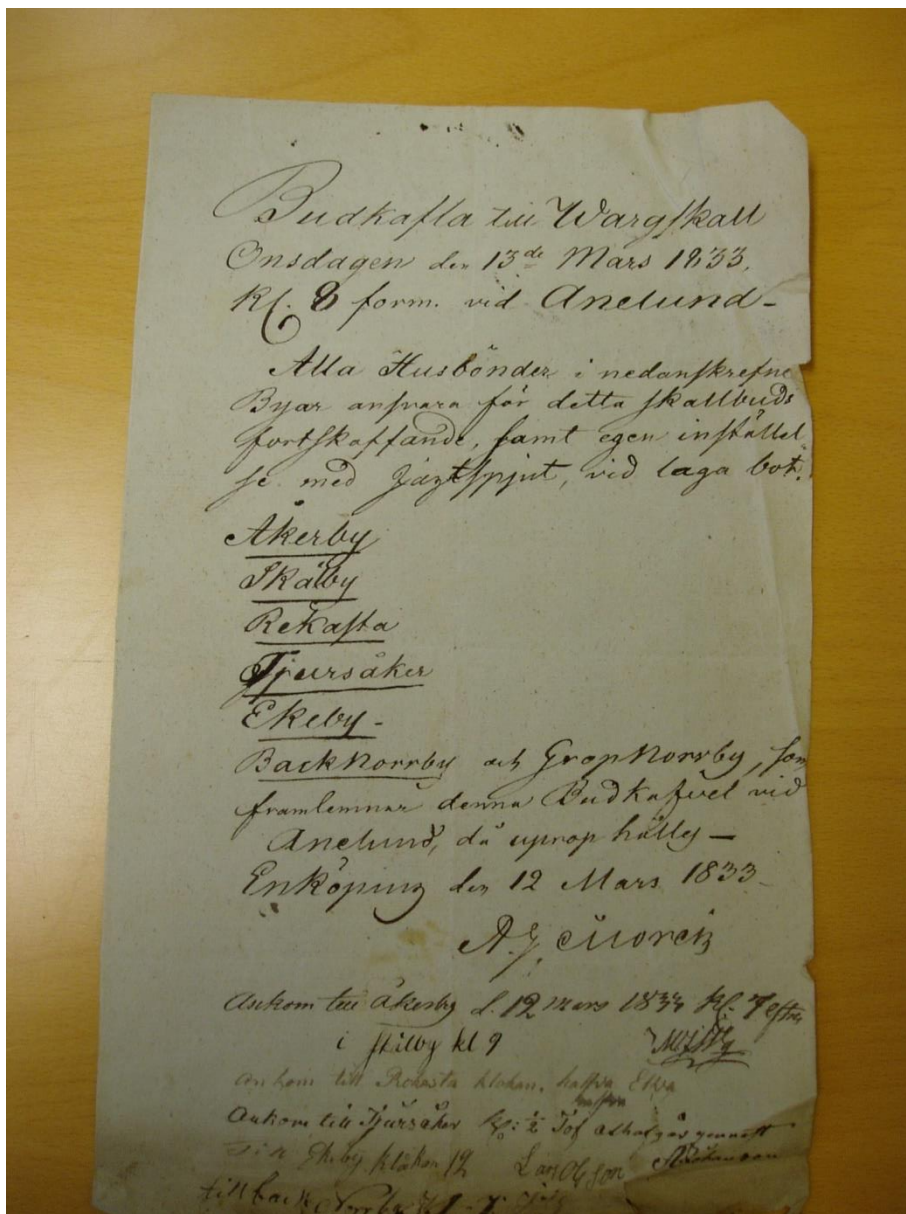
Som Erik Mård på Hvinsberga ägor i Breds socken med nu företedt socken stämmoprotocoll behagar styrka sig hafwa inom detta härad utom skallgång dödat en ung warglo, hwilket djurs skinn nu jemwäl uppwisades; alltså och jemte det anstalt fogades att djurets öron från skinnen utskures och uppbrändes, fann Häradets Rätten skäligt icke allenast tillerkänna Mård den uti 1808 års Jagtstadga, jemförd med Kongl Förordningen den 19 juni 1830 bestämda belöning, som med Trettio Bco skillingar kommer at vid bref af dertill erforderliga Jagtcasemedel betalas af Häradets lott i sakören, utan och förklara Mård berättigad att enär den emellan Häradsoberna wid 1830 års HösteTing träffade förening angående belöning för rofdjurs dödande finnes af Kongl Majt nåder stadfäst, af Häradsoberna utbekomma den wid benämnda tillfälle medgifvna förhöjning hwilket afsades. År och dag som ofwan.

På Häradets Rättens Wägnar
A Annstedt

Vargsituationen är nu riktigt besvärlig och har så varit under många år. Varghägnet som Gustaf Tottie föreslog år 1821 saknades nog för massor med tamdjur blev rivna och mycket tid gick åt till skallgång.

Kungörelser om Wargskall och budkavlar om samling gick ut till ortsbefolkningen så fort väderförhållandena så tillät. Vintern 1833 så gick kallelse ut till skalljakt på Sneden vid åtminstone följande datum: 31 januari, 9 februari, 13 mars och 15 april. Det kan ha varit ännu flera.

Folket kallades genom budkavlar som gick från gård till gård. Det var flera budkavlar som skickades samtidigt åt olika håll så att många människor kunde budas på kort tid.

Bildtext: Bilden visar en av de budkavlar som skickades ut inför skallgången onsdagen den 13 mars 1833 kl 08:00 då upprop hölls vid Annelund utanför Enköping vid västra gränsen av Snedens allmänning. Dokumentet finns i "Handlingar rörande skallgång 1816 – 1841, No 69".

Budkavlen på bilden som kallade samman till vargskall dagen därpå var en av flera som samtidigt skickades ut av Anders Gustaf Morén. Den skickades kl 5 på eftermiddagen och signerades vid Åkerby kl 7 samma kväll, skickades vidare till Skälby där den var kl 9 och vidare till Rekasta dit den ankom kl halv elva, vidare till Tjursåker kl halv tolv, vidare till Ekeby kl 12 och är slutligen i Bäcknorrbys kl 1. Att vara sist på budkavlens lista innebar att det ibland blev i senaste laget att få kallelsen. Att få den kl 1 på natten är verkligen kort varsel när man ska hinna kalla sina torpare och soldater för att alla ska inställa sig i Annelund kl 8 sju timmar senare för upprop. Var man inte där vid uppropet så väntade vitesföreläggande. Den som var sista namn på budkavlen hade också skyldighet att avlämna den påskrivna till den som kallat samman. Nu var det ju ingen överraskning eftersom vargskallen kom tätt och betingelserna för jakten var lätt för var och en att läsa av i naturen.

Det kan hända att det var skall ännu tätare men redan en månad senare var det dags igen, den 15 april. Den gången hade våren kommit längre och jakten skulle börja en timme tidigare, kl 7.

No 10

Budkafla

till WargSkall med starkt Jagtspjut. En man af hwarje matlag, som samlas wid Annelund i morgon bittida Klockan Sju f.m. d 16 Apr.

Fortscaffas med största skyndsamhet

ifrån Enögla

till Tärby

till Sundby

till Jädra

till Säfsta

till Jung

och Wiggeby. hwarest Budkaflen stadnar, samt återlämnas wid samlingen å Annelund.

Afgår från Enköping den 15 Apr 1833 kl 5 eft.m.

C.M. Luhr

De som hafwa Dragoner, Soldater, Torpare eller andre å sina ägor, måste gifwa serskildt bud till dem at komma på Skallet.

År 1833 betalades skottpengar ut för 2 dödade varglo och 35 rävar. Ett av lodjuren sköts, utom skallgång, av skomakaren Anders Wallén på Hemsta ägor i Boglösa. Han fick för detta en Riksdaler och 24 shilling som kvitterades av Olof Hållén i Håanningby.

Man skiljde på kattlo, varglo och rävlo, enligt nedanstående utdrag ur Nordisk Familjebok 1912 så var det dock samma art.

Beskrifning av olika lodjurs ”arter”

Tre arter av lo som dock visat sig vara blott färgförändringar.

”Kattlon”, kroppen är tecknad med tydliga rent svarta fläckar som på ryggen bilda tre längsgående, vidt skilda rader.

”Varglon”, är beströdd med smärre, mer eller mindre tydliga, bruna och svartaktiga fläckar samt längs åt ryggen tecknad med två tättstående smala, svarta streck, har långa öronpenslar och svansen föga längre än huvudet, med de yttre två femtedelarna svarta,

”Räflon”, saknar fläckar och streck på kroppen, men har skänklarna och benen småfläckiga, långa öronpenslar och svansen ungefär af huvudets längd, med yttre tredjedelen svart.

År 1834 sköts ett varglo, 22 rävar och 37 rävungar för vilka skottpengar betalades ut. Lodjuret sköts av Prosten Collinder i Vallby.

Det förekom åtskilliga enskilda initiativ för att minska rovdjursbeståndet och samtidigt skaffa sig extrainkomster genom de ordinarie skottpengarna och den extra betalning som häradsborna hade enats om. Här kommer ytterligare ett exempel på ett sådant initiativ.

Utdrag af Domboken, hållen å Lagtima Sommaringet med Trögds Härad uti Tingshuset wid Litslena Gästgifwaregård den 16de Juni 1835.

S.D. Efter meddelt intygande uti nu företedt utdrag af Wallby Församlings Socken stämмо Protocoll för den 24de nästlidne Maji, att Bonden Pehr Jacobsson i Skälby Wallby socken, i nästlidne April månad fångat, uti en på Skälby ägor af honom anlagd varggrop, en större varghona, däraf skinnet nu upvisades samt öronen afklippes och enligt fogad anstalt upbrändes, pröfvade Härads Rätten, med stöd af 3dje Art: 3dje §en uti Kongl Stadgan om jagt och djurfång den 13 April 1808, jemförd med Kongl Förordningen den 19de Junii 1830, skäligt tillägga Per Jacobsson uti skottpenningar efter beräkning af nio skott och tolf skillingar för varje skott, Två Riksdaler tolf skillingar Banco, som enär Jagtcassa inom Länet saknas, utgå af Häradets enskildte lott uti Sakören, hvarjemte Per Jacobsson förklarades berättigad utbekomma den serskildte belöning, som enligt den emellan Härads Boerne ingångne och af Kongl Majt i nåder fastställde förening, därutöfver är vorden utfäst för slike skadedjurs utdödande.

År och dag, som förr skrifven äro.

För Härads Rättens vägnar

Gustaf Fröberger

Ofvanstående skottpengar till alla delar med 11:12 Bco bekomna quitti d 21 Maji 1836

Pehr Jacobsson

Pehr hade alltså anlagt en varggrop på sina ägor i Vallby. Den var djupt grävd och sidorna var raka och påsatta med klivet rundvirke med den släta sidan inåt så att det inte fanns något för vargarna att klättra upp på. Han kunde alltså kvittera ut den ofantliga summan av 11 Riksdaler 12 shilling Banco för den dödade varghonan. Den stora summan berodde på att häradsbornas extra tillskjutna belopp var högst för varghona. Varför det sedan tog nästan ett år från det att tingsrätten beslutade om ersättningen till dess han kvitterade ut pengarna framgår dock inte.

Jägmästare Tottie och Morén håller brevlades flitig kontakt. Här ett brev för förberedelser för vinterns första skallgång år 1835. Tydligt ligger det spårnö den 22 November detta år.

Herr Assessor A:G: Morén
Enköping

Som Bevakningen vid Jagtplatsen på Sneden tog sin början med Gårdagen den 22 i månaden, så får jag hos Herr Assessorn i ödmjukhet anhålla, om nedannämnda upgifter.

1sta

Om i likhet med föregående åren, endast underrättelse afgår till Herr Assessorn, då Jagttygen äro spännde; med undantag af den Budkafle, som är här lämnad, af Herr Kron Länsman H Morén, för att afgå till Bårskär, Malma, Herkeberga by, Walgeby, Markeby & Haflinge.

2dra

Huru många man afjagningsmanskaf, ungefärligen är att påräkna vid
Annelund
Bårskär
Hellstigen

3dje

Hvilka Skärmar begagnas af Jägareförbundet, hvarvid jag på min förfrågan får den underrättelse, att No 1 är utmärkt på Skärmen närmast Hellstigen, och No 6 den sista åt Bårskär; KungsSkärmen utan nummer. Krono Skogvacktaren Lind, blifver beordrad, att vid Hellstigen rapportera sig hos Herr Assessorn, och åtlyda Dess ordres vid placeringen i Skärmarne.

Till underrättelse får jag äfven meddela att vid gårdagens Spårning befunnos Wargarne ingångne på --- åt Åkerby Skog och utgångne på Hällen.

Annelund den 23 November 1835
Gustaf Tottie

Huruvida skallgången i november blev lyckad eller inte finns det inga dokument som utvisar. Däremot att vintervädret vände och spårnöen försvann och ersattes av regnväder

Till
Konungens Trotjenare Assessorn Högädle
Herr A:G: Morén
Enköping

I anseende till det outhörliga regnet, anser jag för aldeles nödvändigt, att Jagttygen blifver hämtade ifrån Jagtplatsen på Sneden till Annelund, för att torrkas, hvarföre jag hos Herr Assessorn får anhålla att 30 Man blifver om möjligt medhinnas --- upbådade till Måndagen den 7de i månaden för att detsamma värkställa. Äfven får jag anhålla om 2ne par Hästar med Åkdon, för att hemföra Wirke till ställningar, samt Wed till ----- eldning vid torrknigen. Både manskapet och Hästar böra inställa sig vid Annelund kl 8 förmiddagen, dit jag ankommer Söndags afton.

Upsala den 5 December 1835
Gustaf Tottie

Enköpings stads invånare var på grund av sin närhet till Annelund och Sneden flitigt anlidade för att plocka in och ut jakttygen. Stadsborna hade sina djur i bete på Sneden så det fanns fog för att de var delaktiga i allt som hörde till rovdjursjakten, men i januari 1836 hade dom fått nog och tyckte att en mer rättvis fördelning av arbetet skulle göras, vilket framgår av nedanstående brev.

Till
Konungens Trotjenare Assessorn Kronobefallningsmannen Högädle
Herr A:G: Morén
Enköping

Som vid förliden gårdag med Stadens Allmänna Borgerskap och Innevånare å Rådhuset hållits sammanträde, de förklarar sig icke vidare vilja ensamne, utan turvis med Landsortens innevånare deltaga vid Jagt Tygens ut och inbärande, samt på enahanda sätt utgöra Skallgång, så får Magistraten sådant vid handen gifva, äfvensom upplysa, att 80 pålitlige Skallskyldige personer i Staden kunna påräknas; men som Stadens innevånare redan varit 3 gånger till Skall Tygens ut och inbärande påkallade under denna vinter, så torde de nästa gång kunna derifrån befrias.

Enköping den 12 Januari 1836
På Magistratens vägnar
Pehr Svedelius

Morén har nu tryck på sig från flera håll. Drygt en månad senare, efter Enköpingsbornas klagan, är det dags igen när jägmästare Tottie i Uppsala ger sina order om förberedelser för ny skallgång och Morén har att verkställa mot en allt motsträvigare befolkning. Det är inte bara i Enköping utan också i de närmast belägna socknarna, som det blir allt svårare och svårare att uppståda folk för de täta arbetsinsatserna för jakten.

Till
Herr Assessor A:G: Morén
Enköping

Hos Herr Assessorn får jag anhålla att 20 dagsvärkare blifva anbefallte, att inställa sig vid Annelund, Måndagen den 29 i månaden kl 8 förmiddagen för att med biträde af UnderJägarne Ehrenström och Wiberg utlägga Jagttygen omkring Jagtplatsen på Sneden.

Uppsala den 20 Februarii 1836
Gustaf Tottie

Tottie har via skogvaktaren på Sneden fått besked om att väderförhållandena är gynsamma för jakt och åtel är utlagd vid varghällar, samt att skogvaktaren har full bevakning på varghägnets in- och utpassager och har förvarnat om att det är dags att höja beredskapen för att inkalla manskap för vargskall. Budkaveldokumentet är utskrivna, med undantag för datum och tid, vilket fylldes i omedelbart innan de sändes ut. Se nedan.

Till
Herr Assessor A:G: Morén
Enköping

Som Bevakningen vid Jagtplatsen vid Sneden nu åter tagit sin början, så får jag hos Herr Assessorn anhålla, att Budkaflar blifva utfärdade innan Söndagsmiddagen den 6te i denna månad, för att i händelse af Skallgång kunna sammankalla de därtill ärforderliga 600 Man, och anhålla om underrättelse, ifrån hvilka ställen Budkaflarna skola utgå.

Uppsala den 1sta Mars 1836
Gustaf Tottie

Det fanns skogvaktare stationerade på varje allmänning. Dessa rapporterade skriftligen månadsvis till överjägaren Tottie i Uppsala. Här är en rapport från skogvaktaren i Torsvi.

Rapport för December månad

Uti Wäckholms socken har flera wargar visat sig hvaraf en blifvit af en soldat skjuten.

Den 24:de lag sjön och är nu säker att färdas.

Svanviken d 1sta Januarii 1837

J. F. Hallerström

Skogvaktare

En ny skogvaktare till Sneden behövde rekryteras och en av de som sökte tjänsten var Bonden Erik Ersson i Nyby, Litslena. Han hade lämnat in följande tre referenser för att stödja sin kandidatur.

Arbetsintyg

Bonnden Erik Ers son i Nyby Littslenna sokn har tiennt hoss mig i 10, tie och ätt hallt års tid, unnden den tiden uppförde hann sig nykter och beskellig, samt för sttår att skiötta jord bruk och kann slöeida hward än jord brukare behöfwer.

Engs walln å Sneden den 12 Septtember 1837

Erik Lind

(Förtydligande: Bonden Erik Ersson har tjänat hos mig i tio och ett halvt års tid. Under den tiden uppförde han sig nyktert och beskedligt, samt förstår att sköta jordbruk och kan slöjda det som en jordbrukare behöver)

Att Bonden Eric Ersson i Nyby och Litslena socken som ämnar söka till Krono skogvaktare å Trögds Härads Allmänning Sneden, till en sådan befattning anses passande och är väl känd, det varder på begäran intygadt af Grillby den 21a October 1837

C. F. Marén

Att Bonden Eric Ersson i Nyby och nedanskrefne församling är född d 19/9 1804, äger försvarlig Christendomskunskap, vördsamt brukar de Her. Nådemedlen, samt är tillfräjden, ärlig, varder härmed på begäran intygadt af Litslena Prästgård 12te September 1837.

A. G. Berg

Pastor i Litslena

Vi hoppas fram några år igen. På morgonen den 3 februari år 1839 sköts en varg av bonden Anders Ersson på Amnö i Veckholm. Samma vinter sköt skomakaren Rosengren vid Sägsviken i Torsvi ett lodjur.

Bönderna i Boglösa och Vallby socknar fick tydligen många av sina djur rivna år 1841 för de begär hos Morén att vargskall ska arrangeras för att få bort "odjuren". Brevet är skrivet i maj och det finns hungriga ungar som behöver mättas hos varg, lo och räv varför tamdjuren blir hårt ansatta.

Som odjuren heri trakten mycket börjat visa sig, Samt jort betydila skador både inom Boglösa och Wallby socknar, så anhåller nedanskrefvne hemmans egare och åbor hos Herr Assessorn och Kronobefallningsmannen Herr A G Morén om att få en mindre skallgång werksteld till deras utödande.

Hemsta den 19 maj 1841

Olof Carlsson Eric Jansson

Jan Jansson

I Uppmyrby

Jan Olsson

Undertecknad anhåller ödmiukast om tillstånd af Assessoren Herr A G Morén, att med det första som ske kan, få efter assessoren eget tillställande ett litett klapskall öfver våra och angrensande egor för att göra försök att utöda de skackliga rofdjur som här denna vår wisatt sig och gjort skada på flera ställen, och troligen wistas quar på våra orter.

Enhellig begeran af undertecknad och grannar, ödmiukaste Tjenare, försekrar med våra egenhändiga namnunderskrifter den 21sta Maji 1841.

E. Walin
Anders Johansson Jan Carlsson i Lidingby Lars Larssån i Sycklinge
Anders Ericsson i Wallby by och socken Per Wallquist i Husby
Eric Nilsson i Dräggesta Olof Källén

Efven har Inspektoren på Haga utfest sig at medfölja med 5 karlar utom Hult å Kolartorp å Kjelltorp. Even Rådmann Vinblad för alla sina underhavande på Udden, blir Svallby, Boglösaby, Rickeby, Utmyrby byar budade går di efven med.

Efven har Patron Wahllöf önskatt at få deltaga i jagtten.

Vargjakten på Sneden går oförtrutet vidare. Här ett exempel på problem som jägmästaren har att brottas med när det gäller den åtel som köpts in för att locka vargar till hägnet.

Annelund den 30 November 1841

Konungens Trotjenare Assessoren Högädle Herr A:G: Morén
Enköping

Bäste Broder!

Wid middagsspårningen igår; voro de 3 Wargarne af brist på bete vidare utgångne, och idag är snön aldeles borta under träden, och klart vatten på kärren, hvarföre jag med största ledsnad nödgas härifrån återvända, för att om möjligt slippa sätta mädar på Bandvagn(?).

Det är i sanning sorgeligt, att både Häradsboerna sjelfva, och vederleken är så motsträfviga mot det goda ändamålet, isynnerhet då 4 Wargar finnas, som äro så spaka att de lätteligen kunna inringas och skjutas. Igår eftermiddags eftersökte jag de båda utlagda hästarne, hvaraf endast hufvudet och en del af ryggraden på den ena återstod, och några alnar derifrån låg den andra, aldeles orörd; och då den troligen i lifstiden fått arsenik för att vara munter, så kommer den icke att förtäras. En man i Enköping benämd Enander utbjöd igår en att sälja för 10 eller 12 Rd, med då därmed säkert var samma förhållande, och pengarna kanske då varit bortkastade, afstod jag ifrån handeln.

Skogvacktaren Nyström ha i befallning, att så vida möjligt är, söka undvika plundring af Häradsboerna som skola hafva nytta deraf och söka att skaffa 1 eller 2ne Hästar; och skrifva till mig derom, då jag genast skall återkomma, i annat fall hitskickas Djurfångaren, då sockenstämmbesluten ifrån dig till Konungens Befallningshafvande hinna inkomma, och sockenborna önska att hilsa honom.

Om jag så visst vore säker att få bete skulle jag blifva quar till ny snö kommer; Så mycket förargar det mig att nödgas återvända med oförrättat ärende.

Din Redlige Wän
Gust. Tottie

I ovanstående brev finns en kommentar om att en djurfångare skulle tillkallas. Tydligen hade en man som kallade sig djurfångaren Nordin och kommen ifrån Norrland sagt sig att en gång för alla kunna utrota vargarna i trakten. En förfrågan om att anlita Nordin hade gått ut till alla häradsborna och frågan skulle avhandlas i varje sockenstämma. Sockenstämmorna skulle alltså besluta om de var beredda att bidra till kostnaderna för Nordins jakt. Svaren blev litet spretiga:

LITSLENA, 5 December 1841

Utdrag ur protocoll hållet å allmän lagl utlyst sockenstämma med Litslena församling d 5 Dec 1841.

§ 1

Uplästes Herr Öfver Jägmästaren G. Totties, genom Kronobefallningsmannen Herr Assessor A. G. Morén communicerade skrifvelse af d 17de Nov till Konungens Befallningshafvande i Länet, rörande begagnandet af den från Norrland ankomne Djurfångaren Nordin, som lär kunna med saxar utrota alla rofdjur, som visa sig omkring en skallplats, och hördes nu församlingen öfver detta ämne samt förklarade härvid sig icke finna skäl att på denna proposition ingå, helst som redan anstalt vore fogad och kostnad använd för skallgångs anställande å Allmänningen Sneden, hållandes Sockenmännen före, att åtminstone för denna vinter man kunde åtnöja sig med det resultat, som en välordnad och utförd skallgång kunde medföra.

Ut supra, in fidem protocoll
A. G. Berg

WÅRFRUKYRKA, 5 December 1841

..... anbud att med saxar utöda rofdjuren å denna ortens skallplats.....

Herr Smedberg på Walla yttrade att denna åtgärd vore aldeles ändamålslös och otillräcklig, och ehuru församlingen erinrades om den ganska ringa kostnaden, samt att alltid någon nytta häraf vore att vinna, blef Herr Öfverjägmästarens förslag icke antaget.

BOGLÖSA, 28 November 1841

... med vilkor att Vårfrukyrka, Litslena, Herkberga, Willb och Wallby församlingar förena sig med Boglösa om skjutspengar och hyra förklarade socknemännen sig beredvilliga sin andel i omkostnaderna erlægga. Beloppet, omkring 8 Rdr Bco ansågos ej öfverdrivna, men skulle ej få betydligt ökas öfver nämnda summa.

HERKULBERGA, 5 December 1841

... och förklarade socknemännen sig beredvillige, (under förutsättning att de andra församlingarna gick med).....

WALLBY, 5 December 1841

... och förklarade socknemännen sig villige att deltaga i den proponerade skjuts och hyreskostnaden.....

Likväl tyckte ledamöterna att stadsboerne i Enköping, som närmast begagna betet å Allmanningen Sneden i detta fall icke bordt varit glömde i deltagandet, ehuru ringa kostnaden än synes.....

Resultatet blev att någon djurfångare Nordin aldrig blev anlita till Moréns och Totties förtret. Morén kunde inte låta bli att antyda en "vad var det vi sa"-känsla när han året därpå i november rapporterar om vargarnas härjningar i Villberga och Boglösa.

Medelas Herr Hofjägmästaren och Riddaren G. Tottie, till nödig kännedom och den åtgärd omständigheterna kunna föranlåta.

Under loppet af förflutne vecka har mig veterligen intet anmärkningsvärt passerat, än att Wargar börjat visa sig i Willberga och Boglösa Socknar; samt derstädes fält en Ko, 3 ungnöt, 13 Får och svinkreatur; äfvensom att de innevånare i Trögds Härad, som förlidet år; genom mindre eftertänksamma invändningar; vållade att den då anmälde Djurfångarens hitresa, blef inställd nu insett sin enfaldighet, och gensträfvighet derutinnan.

Enköping den 5 November 1842

A. G. Morén

Dagen efter Moréns brev hölls sockenstämma i Boglösa och där beskrevs, by för by inom socknen, hur rovdjuren härjat under 1842. Det var många som drabbades hårt.

Utdrag ur Boglösa sockenstämmoprotokoll från den 6 Nov 1842

§2 (Rofdjur)

Under förliden sommar hafva Rofdjuren vargarne gjort skada för nedanskrefvne personer, neml:

Uppmyrby; från Jan Nilsson en tacka och en gås, från Anders Jansson 2 får och en gåskarl, från Jan Jansson 2 får och en gås, från Soldaten Plym ett lamb.

Rickby; från Per Jansson en stut, från kyrkvärden Jan Ersson en tacka.

Boglösabyn; från Jan Persson 2 ungnöt och en ko från f.d. Nämndeman Jan Andersson 2 får

vid Boglösa gård; några gäss och 3ne får, för afskedade Soldaten Falk skadat en ko, från 12man Jan Ersson en galt, för husmannen Jan Andersson i Smedstorp skadat en qviga.

Gådi; från Adolph Ersson 3ne svin och ett får

Blacksta; Anders Carlsson ett svin

Kumla; för kyrkvärden Jan Petter Jansson en qviga

Utmyrby; för Nils Hansson skadat ett ungnöt

In fidem, enligt updrag, A. Rundberg

I Skälby i Vallby fanns en varggrop som anlagts av bonden Pehr Jacobsson som han fångade en varghona i år 1835 och fick skottpengar för. Jakten fanns tydligen i blodet för nu hade sonen också också fångat och dödat en varghona på samma ställe. Dessutom en ansenlig mängd rävar, nämligen 10 stycken. Tyvärr för Johannes så blev det inga

extrapengar utöver skottpengarna, eftersom häradets extrapremie för dödade vargar hade upphört.

Utdrag af Domboken, hållen å lagtima Wintertinget med Trögds Härad uti Tingshuset wid Litslena Gästgifwaregård den 13de Martii 1844.

Sonen Johannes Pettersson i Skälby förekom och företedde ett Utdrag ur sockenstämmoprotocollet med Wallby församling den 2 nästl Januarii, enligt hwilket Johannes Pettersson då upwisat skinnen efter en warghona och tio räfvar, hwilka alla rofdjur han, enligt flere af Socknemännen honom lemnade intyg, nästlidet år fångat uti en å Skälby ägor anlagd warggrop; Och anhöll nu Johannes Pettersson, som tillika förewiste öronen efter berörde rofdjur, det honom kunde warda tillagdt skottpenningar efter Lag och dessutom den belöning som Häradetsboerna, jemlikt treffad öfverenskommelse utfäst; Men som det härvid Uplystes, att berörde öfverenskommelse numera icke wore gällande, sedan den tid under hwilken den skulle fortfara, redan tilländagått, kunde den äskade belöningen Johannes Pettersson icke tilläggas, hwaremot han förklarades berättigad att, såsom skottpenningarför ofvannämde skadedjur, utbekomma Fyra Riksdaler 36 sh Banco. Hwilket afsades. År och dag, som förr skrifvet står.

På Häradets Rättens vägnar
J W Strandberg

Jägmästare Tottie gjorde år 1845 en sammanställning över dödade rofdjur för åren 1823 till 1845. Se nedan.

Uppgift på Rofdjursfångsten i Upsala läns Wargårdar ifrån och med 1823 till och med 1844.

	Wargar	Loar	Räfvar
Från och med 1823 till och med 1827	44	12	99
Från och med 1828 till och med 1832	67	26	152
1833	11	-	36
1834	11	4	18
1835	3	4	14
1836	1	6	19
1837	2	1	9
1838	14	-	17
1839	3		14
1840	11	1	2
1841	-	-	4
1842	1	-	6
1843	4	-	8
1844	3	-	9
Tillsammans	175	54	406

Uppsala den 26 October 1845
Gustaf Tottie

Dessutom på skall sedan 1822 dödsdjutna 130 Wargar

Att vargplågan var avsevärd framgår med all önskvärd tydlighet av tabellen. 305 dödade vargar på 22 år ger ett genomsnitt på nästan 14 vargar om året eller mer än en varg i månaden i 22 år.

Ovanstående tabell var underlag för att besluta om skottpengar för den kommande tioårsperioden, vilket också gjordes vid Litslena Gästgifwaregård den 25 november 1845.

Protocoll hållet å Litslena Gästgifwaregård den 25 Nov 1845

Representanter för samtliga socknar inom Trögd och Åsunda Häradet var kallade för att sammanträda och bestämma om skottpenningar för perioden 1 Dec 1845 till den 1 Dec 1855, med rättighet att i händelse af behof ingå i större penningar. (Dvs möjlighet att höja värdet)

Rättighet för en hvar, att på hvad sätt, och genom vilka lofliga medel som helst, fånga och döda Rofdjuren, Trögds och Åsunda Häradetsboer åtaga sig, att på Tio år räknade från den 1 instundande Dec till d 1 Dec 1855, utbetala i skottpenningar för

warghona	20 Rdr Bco
warg ung el gamal	16:32 Rdr Bco
warglo, ungt el gmlt	10 Rdr Bco
räf do	2 Rdr Bco
örn och uf	:32 sk
slaghök	:24 sk

Formuleringen "att på hvad sätt och genom vilka lofliga medel som hälst fånga och döda" vittnar om det hat som fanns mot rovdjuren som dödat och lemlästat de egna tamdjuren.

1846

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 1 död Warg a 9 Rd, dödad av Jan Persson, Rickeby, Boglösa

Skottpengar för 2 döda Lo a 6 Rd, dödade av Wilhelm Jansson i Andersta resp Rickard Johansson i Dräggsta

1847

Kronolänsman Holmstrand i Löth ville inte vara sämre än prosten Collinder i Vallby som år 1834 sköt ett lodjur. Var inom häradet Holmstrand sköt sitt lodjur, år 1847, framgår tyvärr inte.

Utdrag af protocollet uti Allmän Sockenstämma med Löth församling den 7 Mars 1847.

§1

Herr Kronolänsman J.J. Holmstrand lät idag upvisa skinnet af ett Warg-lo, som han skjutit inom detta härad i slutet af sistlidne år. Öronen afskuros för att vid Härads Rätten företes.

Ex Protocollo

C Lindgren

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 1 död lo

Skottpengar för 51 döda Räfvar

1848

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 50 döda Räfvar

1849

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 68 döda Räfvar

Skottpengar för 2 döda uvar, den ena i Veckholm av Löjtnant V Jack och Skogvaktare Holmberg, den andra av J Pettersson i Skälby, Wallby

1850

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 66 döda Räfvar

Skottpengar för 4 döda hökar

1851

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 3 döda Wargar a 9 Rd, alla af Anders Jansson Rickeby egor, Boglösa

Skottpengar för 35 döda Räfvar a 3 Rd 16 sk

Skottpengar för 1 död örn, av Skogvaktar Hjort, Hammars allmänning Litslena

Örnen fångades med sax se sockenstämmoprotokollet nedan:

Utdrag af protocollet, hållet i Allmän lagligen utlyst sockenstämma med Litslena församling den 13 April 1851.

3 §

S.D. Föreviste Kronoskogvaktaren Jacob Hjort å Hammar ej mindre en dödad, i så kallad trampsax fångad, större slagörn, å hvilkens ena ben äfven syntes tydliga märken efter den sax, hvare han blifvit fångad, altså skulle detta i Protocollet intagas, på det Hjort må sig kunna till Skottpenningars erhållande behörigen anmäla. Osv....

Tottie förnyar nu sin förfrågan till häradsborna om de ville gå med på hans förslag att anlägga en varggård för att effektivisera jakten. Det har gått 30 år sedan hans förra förfrågan och som då avlogs.

Förfrågan om warggårdars anläggande, 1851

I anseende till de förödelser å kreatur som wargar förlidet år åstadkommo inom Trögds Härad beslöto Häradsboerna att anlägga jagtplatsen på Allmänningen Hammar; hvartill de nämndes inberäknade med platsens, och wargskalls afdrifvande det stora antalet af öfver åttahundra dagsverken och aderton par Hästar; Och transporterera Jagttygen ifrån och tillbaka till Upsala slott...

... önskade jag att Häradsboerna öfverenskomma att upföra en warggård på hvardera af Allmänningarne Hammar och Sneden, men hvilket beslut, som än må fattas, förklarar jag mig villig, att dervid i allo biträda.

Upsala den 21 Julii 1851

Gustaf Tottie

Förslag öfver hvad som erforderas till upförande af en warggårdens byggnad:

20 lass gårdsel á 60 stänger på lasset af 8 alnars längd

400 par stör, af 5 till 6 alnars längd

2 lass Wirke till Stadjor

4 lass klufvet Wirke och mindre Timmer, till Gropens beklädnad

350 dagsverken, till gårdselhuggning och stängning, gropens gräfvning och beklädnad

HERKULBERGA, 21 September 1851

...skulle sig yttra, huruvida de hällre önskade deltaga uti kostnaden af så kallade warggårdars anläggande å allmänningarne Hammarn och Sneden, än att såsom hittils, biträda vid wargskall,

Beslöto,

att de helst önskade få äfven hädanefter deltaga uti skullgång, då behof dertill föranleder.

LITSLENA, 14 September

... att föga eller intet plägar för det åsyftade ändamålet med sådana warggårdar vinnas, hwaremot man alltid har att befara, det rofdjuren i större mängd samla sig åt den trakt der warggård finnes, och der förorsaka skada och förödelse, att de icke vore böjde för warggårdens anläggande å någondera af de projecterade allmänningarne. Skulle deremot fråga blifva om skullgång ville socknemännen i sådan, ändamålsenligen ordnad, gerna deltaga.

Litslenaborna avslög alltså begäran med motiveringen att om man anlade en varggård i grannskapet, så skulle man locka dit varg och därmed skulle olägenheterna för Litslena öka.

HUSBY SJUTOLFT, 5 October 1851

...svarades enhälligt att de ansågo wargskall om vintern mycket ändamålsenligare för rofdjurens förjagande och dödande, än warggårdars byggande och förklarade de sig derföre ingalunda vilja hafva någon warggård byggd på någondera allmänningen.

WILLBERGA, 3 Aug 1851

..Härpå svarades enhälligt ja, med vilkor att warggård äfven anlägges å allmänningen Sneden.

BOGLÖSA/LILLKYRKA, 24 Augusti 1851

förklarade socknemännen sig benägna att biträda, såvida de öfrige i skrifvelsen nämnda socknar ingå, samt att warggården endast anlägges på Hammars allmänning eller i trakten deraf, för Byggnadsvirkets bekvämare hemtning från denna allmänning; och skulle af Jägeribetjeningen eller enskildta personer något s. k. luder, hvarken få utläggas på allmänningen Sneden, ej eller annorstädes än, på den utsedda platsen, för att inte locka rofdjuren till flera trakter inom distriktet.

Samma synpunkt som Litslenaborna. Det är bra med en varggård, men helst inte här hos oss.

WALLBY, 19 October 1851

..ansågo att warggårdars anläggande om de väl uppföras och noga bevakas, vara mera ändamålsenliga till rofdjurs utödande än de vida kostsammare skullgångar hvarföre ock församlingen icke tvåkade att bifalla Herr

Hof-jägmästarens project, med det förbehåll att de öfrige socknarna deltaga i kostnaden, med det undantag att Wallby församling för warggårdarnas aflägsenhet från socknen, undanbeder sig skyldigheten att dit forsla sina casserade hästar, utan måtte få nedgräfvat dem hvarest de sjelfva helst önskade.

ARNÖ, 2 November 1851

...svarades enhälligt nej, men deremot förklarade de sig nöjda, att i likhet med de öfrige socknarna i Häradet deltaga i wargskall när behofvet det fordrade och de till detta ändamål blifva kallade.

1852

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 47 döda Räfvar

Skottpengar för 1 död hök

1854

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpenningar för 47 döda Räfvar

1855

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 35 döda Räfvar

Skottpengar för 4 döda hökar a 3 Rdr

3 hökar dödade af Skogvaktar Walkendorf på Sneden och 1 hök af Jan Fredriksson i Markeby, Herkeberga

Utdrag af protocollet, hållet i Allmän lagligen utlyst sockenstämma med Herkulberga Församling den 15 Febr 1852.

3 §

S.D. Företedde Arrendatorn Jan Fredriksson i Markeby en gammal hök, som han den 9 i denna månad, utom skallgång, tillfångatagit och dödat. Sedan rofdjurets hufvud blifvit i Sockenmännens närvaro afskuret och förstördt, tillsades Jan Fredriksson, att, försedd med utdrag af dagens protocoll, vända sig till vederbörande för belönings erhållande.

Ut supra, Ex protocollo

C W Kiorning

Commin.

1856

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 78 döda Räfvar

Skottpengar för 3 döda hökar a 3 Rdr

3 hökar dödade af Soldaten Ol. Käll Kählsta, Litslena och 2 hökar af Skogvaktar Walkendorf Ängsvallen, Litslena.

1857

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 56 döda Räfvar

Skottpengar för 2 döda uvar

Uvarna dödade af Olof Eriksson Gådi

1858

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 60 döda Räfvar

Skottpengar för 1 död hök

Höken dödades af Rickard Johansson Dräggsta, Wallby

1859

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 57 döda Räfvar

Skottpengar för 3 döda hökar

2 hökar dödades af Dragonen Lundin i Blacksta, Boglösa och en av Orgelnisten Eriksson på Bondarnö.

1860

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 122 döda Räfvar

Skottpengar för 9 döda hökar

Skottpengar för 3 döda uvar

8 av hökarna och 2 av uvarna dödades av Bonden C Berglund i Kroby, Wallby. 1 av hökarna och 1 av uvarna dödades av Rickard Johansson Dräggesta Wallby

1861

Utbetalda skottpengar, Trögd

Skottpengar för 70 döda Räfvar

Skottpengar för 3 döda hökar, till Torparen Pettersson Flatgarn, Lillkyrka, Bondeson Fr. Berglund, Gyminge, Wallby, Bonden Haglind Kroby, Wallby

Efter 1851 finns det ingen notering om någon dödad varg inom Trögds härad. Inom Åsunda härad däremot finns det dokumenterat att vargar sköts en bit in på 1860-talet.

(Nils Hansson i Utmyrby är författarens farfars morfar)